

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

ПРАВИЛА И МЕТОДИКИ

ЗА МОНИТОРИНГ, КОНТРОЛ И ПОСЛЕДВАЩА
ОЦЕНКА ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО

НА ПОЛИТИКАТА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ И
НАСЪРЧАВАНЕ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ВЕИ И
БИОГОРИВА НА ОБЩИНА КАСПИЧАН

гр. Каспичан - 2014 г.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективно партньорство при разработване, изпълнение и мониторинг на общински политики в Каспичан“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, Договор № 13-13-88 от 13.11.2013 г.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

II. ОСНОВНИ ДЕФИНИЦИИ

III. ОСНОВНИ КОМПОНЕНТИ НА СИСТЕМАТА ЗА МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПОЛИТИКАТА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ И НАСЪРЧАВАНЕ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ВЕИ И БИОГОРИВА

IV. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ ЗА МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПОЛИТИКАТА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ И НАСЪРЧАВАНЕ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ВЕИ И БИОГОРИВА

V. ОБЕКТИ И СУБЕКТИ НА МОНИТОРИНГА

VI. УЧАСТИЕ НА ПАРТНЬОРИТЕ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ОТ ПРОВЕДЕНО ОБЩЕСТВЕНО КОНСУЛТИРАНЕ

VII. ПРАВИЛА И МЕТОДИКИ ЗА МОНИТОРИНГ, КОНТРОЛ И ПОСЛЕДВАЩА ОЦЕНКА ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПОЛИТИКАТА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ И НАСЪРЧАВАНЕ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ВЕИ И БИОГОРИВА

VIII. ПРОЦЕДУРИ И ДЕЙСТВИЯ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКИТЕ ПРОГРАМИ ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ И НАСЪРЧАВАНЕ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ВЕИ И БИОГОРИВА

IX. КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

X. ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Разработването и въвеждането на правила и методики за мониторинг, контрол и последваща оценка при изпълнението на конкретни политики е задължение на органите, компетентни да ги изпълняват. В тази връзка Община Каспичан инициира разработването на правила и методики за мониторинг и контрол на няколко свои политики, в това число на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива, в рамките на проект: Ефективно партньорство при разработване, изпълнение и мониторинг на общински политики в Каспичан, финансиран по ОП „Административен капацитет” (ОПАК), приоритетна ос I „Добро управление”, подприоритет 1.3. „Ефективна координация и партньорство при разработване и провеждане на политики”, бюджетна линия BG051PO002/13/1.3-07, Договор № 13-13-88 от 13.11.2013 г.

Общинската политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива е част от националната и европейска политики в тази сфера и е насочена към постигане на общите им цели и приоритети.

Енергийната политика за Европа съставлява част от общите цели на икономическата политика на ЕС. Три са отправните точки на европейската енергийна политика: борба с изменението на климата, насърчаване на създаването на растеж и работни места и ограничаване на външната зависимост на ЕС от вноса на газ и петрол. Повече от 3 десетилетия за решаването на основните проблеми на енергията Европа изгражда целенасочена политика. Първоначално е публикувана „Бялата книга за енергийната политика на ЕС“ (COM(95) 682), по-късно Зелена книга „Към европейска стратегия за сигурност на енергийните доставки“ (COM(2000) 769 (от 2005г.), а през последните няколко години са приети редица директиви, регламенти и решения на Европейската комисия и Европейския парламент. С публикуването на Зелената книга за енергийната ефективност Комисията предизвиква обсъждане относно ефективните начини за използване на енергията. Европейската енергийна политика се насочва към гарантиране сигурност на енергийните доставки, ограничаване на промените в климата и внедряване на интегриран подход към енергийната ефективност, като се въвеждат и изпълняват общоприети европейски цели, критерии и стандарти. Енергийната ефективност има огромно значение за гражданите на ЕС. Все повече граждани и фирми усещат въздействието на увеличените сметки за енергия. Намаляването на енергопотреблението е най-подходящият дългосрочен отговор. Енергоспестяването представлява и за държавите членки на ЕС най-директният и икономически

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

ефективен начин за преодоляване на ключовите енергийни предизвикателства по отношение на устойчивото развитие, сигурността на доставките и конкурентноспособността, както това е отбелязано при формулирането на стратегическите цели в документа „Енергийна политика за Европа“.

Съществуват пет стълба на политиката за енергийна ефективност на ЕС:

- 1) общата политическа рамка и дейностите, предприемани съгласно Европейския план за действие за енергийна ефективност;

- 2) Националните планове за енергийна ефективност, основаващи се на Рамковата директива за енергийните услуги;

- 3) правната рамка за сектора с най-голямо енергопотребление — сградите, както и за енергопотребяващите продукти;

- 4) допълнителни инструменти за прилагане на тази политика — като целево финансиране, осигуряване на информация и мрежови организации, като например Споразумението на кметове (Covenant of Mayors) и Устойчива енергия Европа (Sustainable Energy Europe);

- 5) международно сътрудничество в областта на енергийната ефективност.

Основен приоритет на европейската политика е подобряването на енергийната ефективност и водещите инструменти за постигането на тази цел са - Директива 2002/91/ЕО относно енергийните характеристики на сградите, Директива 2006/32/ЕИО относно ефективността при крайното потребление на енергия и осъществяване на енергийни услуги и Директива 2005/32/ЕО за създаване на рамка за определяне на изискванията за екодизайн към енергоемките продукти. Тези директиви, и свързаното с тях законодателство са също така и база за политиките на ЕС за постигане на устойчиво производство и устойчиво потребление. За гарантиране постигането на тези цели Съветът на ЕС по конкурентоспособност разработи План за действие по ЕЕ.

Европейският план за действие по ЕЕ очертава 10 приоритетни области:

1. Етикетиране на уреди и стандарти за минимална енергийна консумация.
2. ЕЕ в сградите и изграждане на пасивните къщи.
3. Ефективно генериране и разпространение на енергия.
4. Ефективни горива за автомобилите.
5. Финансова помощ за инвестиране в ЕЕ при МСП и ЕСКО фирмите.
6. Насърчаване на ЕЕ в новите страни членки.
7. Кохерентно използване на данъците.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

8. Повишаване на информираността в областта на ЕЕ.

9. ЕЕ в застроените площи.

10. Насърчаване на ЕЕ в световен мащаб.

Основните цели на пакета „Климат – енергетика” са:

- 20% намаляване на емисиите на парникови газове до 2020 г. спрямо базовата година по протокола от Киото;
- 20% увеличение на енергийната ефективност;
- 20% дял на енергията от възобновяеми източници в общото потребление на енергия в ЕС до 2020 г.;
- 10% дял на биогоривата в транспорта до 2020 г.

Оптималното използване на енергийните ресурси, предоставени от възобновяеми източници (ВИ), е средство за достигане на устойчиво енергийно развитие и минимизиране на вредните въздействия върху околната среда от дейностите в енергийния сектор. Произведената енергия от ВИ е важен показател за конкурентоспособността и енергийната независимост на националната икономика. Делът на ВИ в енергийния баланс на България е значително по-малък от средния за страните от Европейския съюз (ЕС).

Производството на електрическа и топлинна енергия от ВИ има добре известни ползи както в Европейския съюз, така и у нас. Тези ползи са анализирани многократно в редица доклади на Европейската комисия (ЕК), както и в основни стратегически документи на национално ниво и могат да се обобщят в следните направления:

- подобряване на сигурността на енергийните доставки;
- повишаване на конкурентоспособността на индустрията и секторите, разработващи технологии за оползотворяване на ВИ;
- намаляване на емисиите на парникови газове основно от енергийния сектор;
- намаляване на националните и регионални емисии на замърсителите;
- подобряване на икономическите и социалните перспективи за регионално развитие.

Общината е в състояние да насърчава инвестициите и упражнява контрол върху редица дейности, водещи до повишаване на енергийната ефективност и насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива, за това нейната политика в тази област е изключително важна за устойчивото ѝ развитие.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Осъществяването на публичните политики като цяло е свързано с множество проблеми и редица рискове. Задачата е те да се идентифицират и да се вземат предвид, като се използват подходящите методи и инструменти за събиране, анализ и предоставяне на оперативна значима информация, предназначена за тези, които вземат решения. За да бъдат ефективни, мониторингът, контролът и оценката е желателно да се осъществяват още в ранните етапи на работата по съответната политика и да продължат като постоянен процес по време на реализацията ѝ до извършване на заключителната оценка за нейното прилагане и изпълнение.

Основната цел на мониторинга е да контролира ефикасността на административния процес, а чрез оценката се предоставя информация за ефективността и устойчивостта на дадена политика. Смыслът на мониторинга и оценката на публичните политики е да се прецени дали и доколко, чрез изпълнението им е възможно да се повиши качеството на живота, благосъстоянието и възможностите за просперитет на гражданите. В допълнение, мониторингът и контролът на публични политики дават възможност на управляващите да формулират приоритети за развитие и същевременно дават отговор на ключови въпроси, които имат значение за вземащите решения, заинтересованите страни и гражданите.

Мониторингът и оценката са взаимосвързани инструменти, които се използват за целите на управлението - осъществяване на контрол и вземане на управленски решения относно продължаването, изменението, допълването или прекратяване изпълнението на съответната политика. Мониторингът и контролът имат важно значение за качествено и ефективно изпълнение на стратегическите документи на общината. Те подпомагат управленските органи да преценят въздействието от изпълняваните местни политики и да подобрят процеса на планиране, като отчитат както постигнатия напредък, така и негативните ефекти. Чрез тях се подобрява прозрачността в процеса на прилагане на политики, повишава се отговорността на властите пред широката общественост и се насърчава участието на заинтересованите страни при реализирането на конкретни политики. Изготвянето и използването на инструменти за мониторинг на политиките за развитие гарантират приложимост и ефективност на процеса на вземане на решения, основан на периодична и систематична оценка на ресурсите, дейностите и резултатите.

Публичните политики се разработват и прилагат чрез нормативни и ненормативни актове и свързаните с тях общи и индивидуални административни актове, концепции, програми и стратегии.

Целта на настоящия документ е да предостави общи насоки, методики, правила и процедури, както и да подпомогне представителите на Община Каспичан, в това число -

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективно партньорство при разработване, изпълнение и мониторинг на общински политики в Каспичан“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, Договор № 13-13-88 от 13.11.2013 г.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Общинската администрация и Общинския съвет, при планирането, подготовката и провеждането на мониторинг и контрол на изпълнението на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива на общината.

Политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива е една от основните публични политики на Община Каспичан. Тя следва да бъде разписана и дефинирана подробно в Краткосрочна и дългосрочна Програми за енергийна ефективност, насърчаване използването на ВЕИ и биогорива в общината.

Общинската политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива е регламентирана и свързана със следните документи:

- Енергийна стратегия на Република България;
- Закона за енергийната ефективност (ЗЕЕ);
- Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ);
- Програма на Правителството на Република България;
- Национален план за действие по промените в климата;
- Национален план за действие за енергията от възобновяеми източници;
- Изискванията за разработването на програми за енергийна ефективност (чл.11 от ЗЕЕ),
- респективно за намаляване нивата на замърсителите и за достигане на нормите за вредни вещества произтичащи от българското екологично законодателство, което е синхронизирано с европейското - Закон за чистотата на атмосферния въздух /ЗЧАВ/ и Наредба N 7 за оценка и управление качеството на атмосферния въздух;
- Национална дългосрочна програма по енергийна ефективност 2005-2015;
- Протокол от Киото към Рамковата конвенция на Обединените нации по изменение на климата.

Целта на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива е създаване и развитие на устойчив модел за производство и потребление на енергия в община Каспичан, чрез система от мерки за енергийна ефективност, балансирано оползотворяване на местните ресурси и насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на основата на съвременни технологии.

За да бъде устойчива политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива следва да се планира стратегически от Общината съвместно с партньорите от общественения и частния сектор. Изпълнението ѝ трябва да се осигурява от обществения,

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

частния, неправителствения сектор и гражданите в зависимост от способностите и силните страни на всеки участник.

Настоящите правила и методики са насочени към създаване на системен подход за участие на местната власт и органа на местно самоуправление в община Каспичан в сътрудничество с гражданите, неправителствени организации, търговски дружества, сдружения, обществени съвети и общинската администрация за оптимизиране на процесите на стратегическо планиране и въвеждане на механизми за разработване и ефективно управление на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива.

Местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение. Законът за местното самоуправление и местната администрация (чл.17) определя основните сфери на компетенции на местната власт в които гражданите участват в управлението на общината както чрез избраните от тях органи, така и непосредствено чрез референдум и общо събрание на населението. Местен референдум и общо събрание на населението се свикват и произвеждат при условия и по ред, определени със закон. Разходите за произвеждането на местен референдум и общо събрание на населението се поемат от общинския бюджет

Основните политики от местно значение и от компетенциите на местната власт в които закона определя правота и реалната възможност на гражданите да участват при формиране на решения са:

- общинското имущество, общинските предприятия, общинските финанси, данъци и такси, общинската администрация;
- устройството и развитието на територията на общината и на населените места в нея;
- образованието;
- здравеопазването;
- културата;
- благоустрояването и комуналните дейности;
- социалните услуги;
- опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси;
- поддържането и опазването на културни, исторически и архитектурни паметници;
- развитието на спорта, отдиха и туризма.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

За да има добро партньорство между местната власт и гражданското общество при формиране на всички местни политики, трябва да има правила и процедури, които да се прилагат и спазват.

Нормативите, които регламентират политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива в голяма степен обуславят и необходимостта от мониторинг, контрол и последваща оценка на плановете и програмите, определящи тази политика на местно ниво. Необходимо е добро познаване на тази нормативна база, защото:

1. Общинските политики, както всички публични политики се разработват в съответствие със законовите и подзаконовите актове за развитие на отделните стопански и нестопански дейности и отрасловите стратегии.

2. Общинските политики се прилагат чрез приети от Общинския съвет стратегии, програми, плановете, концепции, наредби и с индивидуални административни актове на Кмета на общината.

II. ОСНОВНИ ДЕФИНИЦИИ

За целите на настоящите правила и методики понятието „**мониторинг**“ се определя като: **„дейност по систематичното и непрекъснато събиране, анализ и използване на информация с цел управленски контрол, идентифициране и предприемане на корективни действия при прилагането на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива“.**

Целта на мониторинга е предоставянето на ключова информация за осъществения напредък на компетентните органи, отговорни за изпълнението и контрола на публичните политики.

Мониторингът се осъществява на всички равнища на административна дейност. При него се използват както официални доклади, така и неофициални съобщения, като акцентът може да се постави върху:

- използваните ресурси/вложенията (мониторинг на вложените ресурси);
- планираните дейности и/или осъществяваните процеси (мониторинг на изпълнението);
- получените крайни/непосредствени резултати (мониторинг на резултатите).

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Целта е да се коригират отклоненията от поставените задачи като по този начин се подобри осъществяването на съответната политика и се улесни по-нататъшното развитие на процеса.

Мониторингът/наблюдението се свързва с една от значимите управленски функции - оценката и контрола при планиране и управление на програми и проекти, поради което е важен инструмент за ефективното управление. Терминът мониторинг има латински произход (monitoring) и означава системно наблюдение на даден процес с цел фиксиране на съответствие или несъответствие на резултатите с първоначално планираните.

Мониторингът на общинските политики, програми и проекти е насочен към повишаване равнището на информационно обслужване на управлението и към подобряване на качеството и ефективността в партньорството между общинската администрация и структурите на гражданското общество. Основната му цел е да осигурява надеждна обратна информация за състоянието на наблюдавания обект/субект/политика с оглед формиране на правилни управленски решения.

Чрез мониторинга се цели да се предостави на компетентния орган и неговия екип, както и на главните заинтересовани страни, ранна информация за напредъка - или липсата на напредък - по постигането на резултатите. По време на мониторинга се набират количествени и качествени данни за ежедневиия процес по прилагането на конкретна политика, като напредъкът към текущия момент се сравнява с първоначалните очаквания, за да се определят евентуалните необходими корективни действия.

Мониторингът и оценката на публични политики и стратегически документи са инструменти на доброто управление. Те са неотделима и значима част на процеса на вземане на решения и управление на цялостния цикъл на разработване, прилагане и оценяване на обществените политики. Те създават и гарантират:

- **Ефективност и ефикасност на политиките** и изграждането на стратегическа визия - институциите постигат резултати, адекватни на обществените нужди, като наличните ресурси се използват по най-добрия начин. Лидерите и обществеността изграждат широка и дългосрочна перспектива за добро управление и развитие.

- **Подобрение на качеството на изпълнението** на публичните политики, постиганите резултати, създаваните продукти и предоставяните услуги. Подобрява се и се развива

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

капацитетът на всички институции, организации и техните мрежи, ангажирани с реализацията на политиките.

- **Отчетност** - отговорите на въпроса до каква степен политиките постигат своите цели, доколко рационално са използвани публичните ресурси, какви са обществените въздействия. Отчетността дава възможност на всички заинтересовани страни - социално-икономически партньори - да преценяват степента, в която техните интереси са защитени.

- **Отговорност на управлението** - политиките и служителите в публичния сектор правят публични резултатите от упражняването на своите правомощия, вземат мерки при разминавания между планирани и получени резултати, поемат отговорност за грешки и некомпетентност.

- **Прозрачност на управленските процеси** - информацията за процедурите и отговорните институции са достъпни за заинтересованите страни и обществеността, каналите за комуникация между заинтересованите страни и публичните власти са отворени.

Механизми за гражданско участие - активните граждани получават възможност да участват във вземането на решения за реализацията на публичните политики или необходимостта от тяхната промяна.

Съгласие - общественият дебат позволява съгласуване на различни интереси и постигане на съгласие и подкрепа за реализацията на публичните политики. В процеса на мониторинга и оценяването на публичните политики заинтересованите страни получават възможност за влияние върху тях, което води до мобилизация и координация на обществените действия на различните заинтересовани страни.

Резултатите от мониторинга и оценките подпомагат разработването на мерки и инструменти за развитие на обществените политики.

Мониторингът може да е вътрешен, външен, или "смесен" - когато се използва външен мониторинг, за да се проверят резултатите от вътрешен мониторинг.

Вътрешният мониторинг се извършва от служителите в съответната администрация.

При него се акцентира върху разпределението на наличните ресурси, разходването на отпускнатите средства, изпълнението на задачите, спазването на сроковете, възникването на непредвидени обстоятелствата, предлагането на уместни промени, внасянето на своевременно корекции, както и върху установяването на действителния напредък в прилагането на определена политика (програма, проект) в дадена област.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Вътрешният мониторинг трябва да е ежедневна дейност на експертите, определени от компетентния орган, осъществяващ прилагането.

Външният мониторинг се възлага от компетентния орган на външни за съответната администрация експерти. Той създава допълнителна сигурност по отношение на независимостта, откритостта, обективността и прозрачността при оценката на междинните и крайните резултати. Специално внимание се обръща на точното съответствие с приетите правила и на ефективното усвояване на финансовите средства.

Мониторингът на общинската политика за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива е един от основните инструменти на доброто управление при упражняването на местното самоуправление и затова той трябва да се разглежда като неразделна част от процеса на вземане на решения и управление на цялостния цикъл на разработване и изпълняване на тази политика.

Ключов елемент от мониторинга е систематизирането на определена информация свързана с факторите на въздействие върху обекта на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива. Независимо от това дали факторите са вътрешни или външни, настъпилите промени в техните стойности са определящи за хода и изпълнението на тази политика.

Мониторингът се базира на възможността за правилно планиране и осигуряване на адаптивност на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива, с цел оптимизиране въздействието на вътрешните фактори и съобразяване инструментите на политиката със състоянието и величината на външните. В този контекст той следва да се възприема преди всичко като вътрешно-присъща управленска функция, изведена на публично ниво, тъй като общинската политика за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива е ориентирана към оптимално използване на ресурсите и осигуряване на качествена жизнена среда за населението.

Основната задача за постигане на целта на мониторинга върху политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива е да се следят и измерват постигането на нейните цели, в хода на изпълнение и при необходимост да се направят своевременни промени в подхода (начина) на нейното изпълнение.

Контролът е реализиране на проверка за изпълнение на общинската политика за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива, както и предприемане на мерки за подобрене, съобразно получените резултати. Функционално-

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективно партньорство при разработване, изпълнение и мониторинг на общински политики в Каспичан”, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, Договор № 13-13-88 от 13.11.2013 г.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

контролните функции са ориентирани в посока на осигуряване законосъобразността и целесъобразността на инструментите на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива, които две функционални направления се допълват взаимно.

Спецификата на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива предполага:

- законосъобразността да се контролира преди всичко от субекти в Общината.
- целесъобразността чрез допълнителен контролен субект в лицето на представители на заинтересованите страни, което е абсолютно задължително и целево необходимо.

Контролът като основна функция на системата за управление има за цел да създаде условия за подобряване работата на общинската администрация и за формулиране на правилни управленски решения във връзка с изпълнението на политиката. Предвид разпределението в обхвата на работа и функционалните задачи, присъщи на контрола, неговата основна задача е свързана с осигуряване на законосъобразност при изпълнението на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива, както и целесъобразност, изразяваща се в процеса на детайлизирано проследяване работата по изпълнение на ангажиментите на длъжностните лица по тази политика.

Последващата оценка на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива е заключителната фаза на интервенцията „Оценка” от инструмента „Мониторинг”. Тя е процес и краен резултат от измерване на количествени и качествени характеристики на разработените документи и тяхното изпълнение на база предварително определени изисквания за постигане на определени резултати, за въздействия върху местните общности, за удовлетворяване потребности чрез специално събрана и анализирана информация.

Важно е да се подчертае, че последваща оценка трябва да е независима. Резултатите от нейното изпълнение са изходна база за разработване и структуриране на политиката в нейната следваща фаза или планов период. Основните компоненти на последваща оценка на общинската политика за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива са:

1. Преки резултати от провеждане на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива.

В рамките на самата последваща оценка на изпълнението на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива, от субектите на вътрешния мониторинг се осъществяват бързи оценки на индикаторите, чрез метода „матрица на

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

индикаторите". Този метод сформира необходимата база данни за реална и обективна преценка степента на постигане на количествените цели от изпълнение на политиката. Наличието на попълнена матрица на индикаторите към датата на приключване изпълнението на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива се явява инструмент на последващата оценка, който дава рамката на обективното количествено оценяване на резултатите от провежданата политика и на прилаганите от нея инструменти.

2. Въздействие върху обекта на общинска политика за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива.

Като компонент на оценката, въздействието се отнася до обективни характеристики на обекта на политика за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива, от една страна и субективното възприятие на резултатите от изпълнението на политиката от страна на пряко заинтересованите страни. За измерване въздействието на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива се прилагат статистически и социологически инструменти, базирани на методите за мониторинг описани по-горе.

3. Причинно-следствени връзки между преките резултати и полученото въздействие, в т.ч. изводи и препоръки за формулиране на следваща фаза на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива. Причинно-следствената връзка може да бъде статистически значима или не. И в двата случая изводите са важни от гледна точка продължаващата фаза или период на изпълнение на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива и определянето на съответните показатели като значими и/или спомагателни в рамките на нейното планиране.

Последващата оценка, в този смисъл е и своеобразна подготовка за изпълнение на следващия етап на политиката, доколкото дори тя може да не е формулирана като изричен документ, обхватът и предметът на политиката не се променя.

В следващата таблица е представена взаимовръзката между съдържанието на трите термина - МОНИТОРИНГ, КОНТРОЛ И ПОСЛЕДВАЩА ОЦЕНКА:

МОНИТОРИНГ	КОНТРОЛ	ПОСЛЕДВАЩА ОЦЕНКА
<ul style="list-style-type: none"> • Текущо изпълнение • Фактори на вътрешната среда • Фактори на външната среда • Адаптивност на политиката 	<ul style="list-style-type: none"> • Законосъобразност на изпълнението • Целесъобразност на изпълнението 	<ul style="list-style-type: none"> • Краен резултат от изпълнение на политиката • Въздействие върху обекта на политиката

III. ОСНОВНИ КОМПОНЕНТИ НА СИСТЕМАТА ЗА МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПОЛИТИКАТА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ И НАСЪРЧАВАНЕ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ВЕИ И БИОГОРИВА

Въпреки голямото разнообразие от методи и подходи за реализация на дейностите по мониторинг на изпълнението на политики, всяка една система за мониторинг следва да съдържа няколко основни компонента:

1. Очаквани резултати

От особена важност за успешното и ефективно осъществяване на дейностите по мониторинг на изпълнението е ясното и прецизно дефиниране на очакваните резултати от изпълнението на конкретна политика за развитие. Органът отговорен за изпълнението на съответната политика следи, още на етап планиране, да дефинира ясно желаният ефект - очакваната промяна в състоянието на територията (вкл. преки и косвени ефекти), в резултат на реализацията на конкретните дейности по изпълнение на политиките за развитие.

2. Ключови индикатори за мониторинг

За да се проследи напредъка по изпълнението на конкретната политика и постигането на дефинираните очаквани резултати следва да се разработи и приложи система за измерване на изпълнението въз основа на набор от ключови показатели/индикатори.

Заинтересованите страни (социални партньори, представители на местния бизнес, неправителствени организации, браншови организации и др.) би трябвало да участват в избора на показатели.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Индикаторите за наблюдение и оценка на реализацията общинската политика за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива следва да са формулирани най-малко в следните три категории:

- **Индикатори, произтичащи от очакваните резултати**, с които ще се измерват положителните изменения в средата с пряк принос за повишаване качеството на живот;
- **Индикатори, свързани с използваните ресурси**, при което се отчита синергичният ефект;
- **Индикатори, свързани с въздействието върху развитието на територията**.

Индикаторите следва да бъдат:

- ясно определени;
- възможно най-опростени;
- ограничени на брой;
- количествени (за измерване на ефикасността) или качествени (за измерване на динамичната устойчивост чрез оценка на нагласите и поведението);
- основаващи се на детайлизирани данни;
- определени с участието на заинтересованите страни.

3. Източници на информация, методи и периодичност на събиране на информация

Изборът на надеждни и добре анализирани индикатори следва да се основава на разнообразни източници. Системата за мониторинг на изпълнението следва да предоставя достатъчно изчерпателна информация относно конкретните източници на информация за проследяване на определените ключови индикатори, методите за събиране на информация, както и периодичност на събиране на информация за всеки един от дефинираните индикатори.

Източниците на информация следва да бъдат достоверни и да предоставят достатъчно количествени и качествени данни, позволяващи проследяване на изпълнението на конкретни дейности и постигане на дефинираните резултати. Събирането на данни и анализите трябва да се планират предварително. Във възможно най-голяма степен следва да се разчита на наличните източници, тъй като те най-лесно могат да бъдат включени в процеса по мониторинг и оценка.

Главното предизвикателство при мониторинга е да се събере, съхрани и използва информация, която служи за оценка на различни нива. В крайна сметка, мониторингът трябва да бъде многофункционален, така че информацията, генерирана на едно ниво, да бъде полезна и на други равнища след това.

4. За осъществяване на мониторинга могат да използвани следните източници на информация (документи), които са разработени или се съхраняват в общината:

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективно партньорство при разработване, изпълнение и мониторинг на общински политики в Каспичан”, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, Договор № 13-13-88 от 13.11.2013 г.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Отчети за изпълнението на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива;
- Отчети за изпълнение на общинските Програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива;
- Оценки за изпълнението на общинските Програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива;
- Справки за реализирани проекти и инициативи, свързани с политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива;
- Оценки и информация за обекти, дейности, инвестиции, планове и програми, свързани с пестене на енергия и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива;
- Решения и Наредби на Общинския съвет по отношение на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива;
- Заповеди на Кмета на общината, свързани с политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива;
- Протоколи от заседания на постоянните комисии на Общинския съвет, на които са обсъждани въпроси, свързани с политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива;
- Препоръки на експерти в Общинската администрация и външни експерти;
- Решения на Общинския съвет за приемане на общинския бюджет;
- Справки за изпълнението на общинския бюджет;
- Годишна програма за управление и годишен отчет за дейността на Кмета;
- Справка за числеността и структурата на общинската администрация и други.

5. Субекти на мониторинга и отговорности

Системата за мониторинг на изпълнението следва да дава изчерпателна информация относно субектите на мониторинга - органите/звената в съответната администрация, отговорни за организацията на процеса по наблюдение на изпълнението, както и ясно да дефинира конкретните отговорности, свързани с планирането, подготовката, събирането и анализ на информация и отчитането на предприетите мерки за наблюдение.

6. Предназначение на резултатите от проведения мониторинг

Чрез мониторинга на изпълнението на органа, отговорен за реализацията на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива се предоставя достъп до подходяща и своевременна информация за цялостния напредък към постигане на резултатите от

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

прилагането. Резултатите от мониторинга включват констатации, изводи, препоръки и поуки, извлечени от опита. Препоръките могат да бъдат използвани за подобряване на процеса на вземане на информирани решения и усъвършенстване на цялостния процес по прилагане на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива.

IV. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ ЗА МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПОЛИТИКАТА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ И НАСЪРЧАВАНЕ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ВЕИ И БИОГОРИВА

Процесът на провеждане на мониторинг, наблюдение, контрол и оценка на изпълнението на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива се базира на анализ и прилагане на 9-те принципа на стратегическото планиране на местно ниво, както следва:

Принцип 1: Единство и всеобхватност на обектите на мониторинг;

Принцип 2: Адекватност и уместност на политиката;

Принцип 3: Приложимост и общо въздействие на политиката;

Принцип 4: Ефективност и ефикасност на политиката;

Принцип 5: Финансово управление и контрол на политиката;

Принцип 6: Независимост и безпристрастност на субектите на мониторинг;

Принцип 7: Откритост, прозрачност и публичност;

Принцип 8: Ясни правила и процедури за провеждане на мониторинг и отчетност;

Принцип 9: Устойчивост, партньорство и взаимодействие с всички заинтересовани страни.

Настоящите Правила и методики са основни за процеса по планиране, програмиране, управление, ресурсно осигуряване, наблюдение, контрол и оценка на изпълнението на стратегиите, плановете и програмите за провеждане на общинската политика за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива на Община Каспичан.

V. ОБЕКТИ И СУБЕКТИ НА МОНИТОРИНГА

1. Обекти на мониторинга

Мониторингът, наблюдението, контрола и оценката на изпълнението се отнасят до следните ключови аспекти на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива:

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

а) **икономичност** на извършваните дейности по прилагане на оценяваната политика от съответният орган или звено в рамките на администрацията в съответствие с добрите административни принципи и управленски практики;

б) **ефикасност** на използването на финансовите, човешките, техническите и други ресурси, включително оценяване на мерките за изпълнение на мониторинга и прилаганите процедури за преодоляване на констатирани недостатъци;

в) **ефективност** по отношение постигането на целите на политиката, а също и оценка на действителните резултати и въздействия в сравнение с очакваните.

2. Субекти на мониторинга

Субектите на мониторинга на изпълнението на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива са:

- а) Кметът на общината;
- б) Общински съвет;
- в) Представители на общинска администрация и съответните звена (отдели, дирекции) пряко отговорни за прилагането на оценяваната политика;
- г) Представители на специализирани звена за извършване на вътрешен мониторинг и контрол на дейностите по изпълнение на местните политики за развитие и в частност на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива;
- д) Представители на местното население и структури на гражданското общество, бизнеса и др. в качеството им на заинтересовани страни;
- е) Външни организации/оценители/експерти/консултанти - в случаите, когато провеждането на мониторинг и оценка на изпълнението се възлага на независими експертни екипи.

VI. УЧАСТИЕ НА ПАРТНЬОРИТЕ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ОТ ПРОВЕДЕНО ОБЩЕСТВЕНО КОНСУЛТИРАНЕ

Партньорството предполага "възможно най-широки консултации сред всички съответни институции - регионалните и местните власти, други компетентни органи, икономически и социални партньори и граждани, защото всички солидарно са отговорни за прилагането и

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

изпълнението на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива."

Принципът за партньорство и овластяване е основен базов елемент в хоризонталните политики на ЕС. Никой друг принцип не би могъл да бъде приложен на практика и обществено контролиран без залагането на механизми за консултиране и участие на всички заинтересовани страни в процесите на планиране и изготвяне на политики.

Препоръчва се ефективното партньорство, което изисква ранно включване на партньорите в подготовката на програмите, бюджетирането, управлението, наблюдението и оценката на политиката. Опитът показва, че инвестирането в разширено участие на един ранен етап от цикъла на програмиране се изплаща чрез по-благоклонното приемане и подкрепа от страна на партньорите на по-късен етап. Координираният принос на всеки от партньорите на всички равнища е необходим и полезен, тъй като засилва единодушното приемане на предложените мерки. Координацията е ключов момент за ефективността, тъй като ангажиментът трябва да бъде поддържан, а приносът на различните страни - организиран.

Много е важно, ако е възможно, да се ангажират правилните партньори за съответната работа в точното време от самото начало на процеса на планиране. Тук трябва да се подчертае приемствеността на представителството на партньорите. Важно е да се ангажират местни партньори, за да се разработят документи, които отговарят на местните нужди и са по-широко приети на местно ниво.

Съществуват няколко принципни начина на включване на заинтересованите страни:

1. Предоставяне на информация - заинтересованите страни получават информация за това, което вече е решено и планирано, за политики и програми, които вече са факт.
2. Консултации - заинтересованите страни се консултират за бъдещи политики и програми. При консултациите не се поема ангажимент мненията и становищата на заинтересованите страни да бъдат взети под внимание.
3. Функционално участие или сътрудничество - заинтересованите страни са насърчавани да сътрудничат с оглед постигане на целите на политиката.
4. Интерактивно участие или упълномощаване - заинтересованите страни създават съдружия и партньорства с вземащите решения и провеждащите политиката или програмата още на ранните етапи от подготовката и разработването им, както и през целия период на тяхното осъществяване, мониторинг и оценка. Така се извършват прехвърляне на част от контрола

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

върху вземането на решения и използването на ресурсите към заинтересованите страни, както и споделяне с тях на отговорността за резултатите от политиката.

5. Участие по инициатива на самите заинтересовани страни, когато те самите проявяват инициатива да бъдат включени в осъществяването, мониторинга и оценката на политиката.

Възможностите за такова участие до голяма степен зависят от това, до каква степен политиката създава благоприятни условия и предпоставки за разгръщане на самоинициатива, както и от волята на вземащите решения и носещите отговорност за реализация на политиката.

Във връзка с промените в българското законодателство, някои общински служители започнаха да прилагат различен подход при вземането на решения. Те канят различни страни, които са заинтересовани от даден въпрос да седнат заедно на масата на преговорите и съвместно да решат какъв да е начинът на действие. Тези служители разбират, че обхвата на проблемите изисква всяка от заинтересованите страни да поеме своята отговорност при решаването им.

Това, обаче, може да се реализира само, ако гражданите и представителите на заинтересованите групи участват в процесите на взимане на решения от самото начало, като по този начин те се чувстват задължени да изпълнят поетите ангажименти.

СТЪПКИ ЗА ВЪВЛИЧАНЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ

1. Определяне на заинтересованите страни
2. Определяне функциите на бъдещата работна група
3. Информирание на обществеността
4. Привличане на заинтересованите страни за участие
5. Формиране на Работна група за координиране на разработването на общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива

Заинтересована страна:

Всяко лице или група във или извън организацията, които зависят от нея, имат претенции по отношение на вниманието и ресурсите ѝ, засегнати са от резултатите от дейността на организацията или от които организацията зависи.

6. Повечето обществени организации и в частност общинската администрация са свързани с много лица или групи, които имат роля в създаването и реализацията на общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива и хранят очаквания по отношение на тях. В много отношения успехът или провалът на програмите се определя от това доколко заинтересованите страни са удовлетворени от тях.

Анализът на заинтересованите страни може да обхване четири въпроса:

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективно партньорство при разработване, изпълнение и мониторинг на общински политики в Каспичан”, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, Договор № 13-13-88 от 13.11.2013 г.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

1. Кои са заинтересованите страни?
2. **Какви очаквания имат те по отношение на общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива?**
3. Какъв е вероятният ефект от планираните решения върху заинтересованите страни?
4. Какъв може да бъде уникалният принос на всяка една от заинтересованите страни към процеса на създаване и реализиране на общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива?

В зависимост от големината и социално-икономическата структура на общината, в която се разработват програмите списъкът на заинтересованите страни може да бъде различен. Процесът на определяне на заинтересованите страни може да включи обсъждане на следните потенциални групи:

А/ Органи на местното самоуправление

Въз основа на Закона за енергийна ефективност и Закон за енергията от възобновяеми източници, основната отговорност при разработването на общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива се поема от органите за местно самоуправление. Ангажирането на местната администрация се счита за важна предпоставка за правилното разработване на програмите и поемането на отговорността за нейното изпълнение.

В зависимост от размера на общината, конкретните проблеми и структурата на общинската администрация съставът на екипа, който трябва да бъде въввлечен в работата по общинската програма може да бъде различен. Първата задача е да бъдат определени експертите, които да бъдат въввлечени в процеса на планиране, като например:

- Представител на Общинския съвет
- Кмет или заместник кмет
- Специалисти по енергийна ефективност
- Финансови експерти
- Специалисти в определени области
- Други

Екологът на общината естествено може да се счита за главното отговорно лице за разработването, а след това и за изпълнението общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива. Много често общинските администрации, особено в по-малките населени места нямат такава отделна длъжност. За това е необходимо да се

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

намери подходящ експерт, който да координира дейностите по разработването на програмите и да иницира процеса.

Общинската администрация работи въз основа на решенията взети от Общинския съвет. Едни прекрасни общински програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива, включващи много добра обосновка на средствата необходими за тяхната реализация, може да си останат недокознати, ако общинските съветници преценят, че приоритетите на общината в момента са различни. Ето защо, въвличането на представител на общинския съвет в цялостния процес на планиране може да се окаже жизнено важно за реализацията на усилията.

Б/ Държавни институции

Държавните институции са основните източници на информация, притежаващи база данни за общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива, а програмите се основават преди всичко на анализа на сегашното състояние на средата. Включването на експерти от държавните институции при разработването им е много важно за събирането и правилното обработване на информацията, като е желателно да се поканят специалисти не само от общината, но и от региона.

Общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива трябва да бъдат в съгласие с националната и европейска енергийни политики, за да може да получават подкрепа, включително и финансова, от съответните институции.

Възможни партньори в тяхното разработване са:

- Представител на РИОСВ
- Представител на РЗИ
- Представител на бюро по труда
- Други институции

В/ Бизнес структури

Държавни или частни предприятия /промишлени, селскостопански или търговски/ на територията на една община са основните структури, върху които ще окажат влияние общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива. Изграждането на партньорство с тях е от първостепенно значение за успеха на една програма, тъй като те са основните източници на доходи за населението, а същевременно се

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

явяват основните консуматори на енергия и потенциални инвеститори за използване на ВЕИ и биогорива.

Г/ Предприятия в сферата на обществените услуги

Тук влизат всички онези предприятия, които са ангажирани в поддържането на доброто състояние на околната среда и имат отношение към енергийната ефективност и използването на енергия от възобновяеми източници, като:

- енергетика;
- ветрови и фотоволтаични паркове;
- водоснабдяване и канализация;
- битово комунални стопанства;
- топлофикация;
- обществен транспорт;
- и други

Участието на представителите на тези предприятия в разработването на общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива е от изключителна важност, тъй като техните услуги се заплащат от общинския бюджет и една неправилно решение на определен проблем може да доведе до съществени утежнения на бюджета.

Д/ Неправителствени организации и обществени групи

Групата на неправителствените организации /или обществените групи, които не са формално регистрирани/ е много разнообразна – от ученическите клубове на природолюбителя, през множеството сдружения, асоциации и фондации до професионалните съюзи. Неправителствените организации са изразители на обществените интереси. Те са една от най-характерните черти на гражданското общество, което се изгражда в момента в страната ни. Въвличането им в процеса на разработване общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива е гаранция, че дейностите, които ще залегнат в нея ще отразяват приоритетите на общността. Партньорството с неправителствените организации е най-добрия, а често е най-евтиния, начин да представим дейността на общинската администрация на широката общественост. Първо, хората са склонни да вярват повече на информацията предоставена от тези организации, отколкото на информацията излъчена от общинската администрация, след като са създадени от самите граждани да защитават техните интереси. Второ, тези организации често разполагат със значителен брой доброволци, които

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

могат да спестят много средства, например, за разлепване на афиши, разпространение на листовки и др.

От друга страна партньорството с НПО е най-добрият начин да се избегнат излишни проблеми в прилагането на някои дейности, които могат да не са популярни сред обществеността. Игнорирането на НПО и ограничаването на потока на информация към тях може да доведе до грешно разбиране за определен конкретен проект. Мобилизирането на възможностите на организациите за спирането му може да се окаже фатално за неговото реализиране.

При определянето на списъка на НПО, които да бъдат поканени за участие в разработването на общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива могат да бъдат включени организации, които са създадени на местно ниво, както и клоновете на национални организации на територията на общината, работещи в следните области:

- Екологична
- Социална
- Опазване на здравето на населението и др.

Е/ Медиите

Методите за информиране на широката общественост за дейността на общинската администрация са много и разнообразни. Те варират от обновяването на информацията на общинското табло, през раздаването на листовки в училищата до провеждането на обществени срещи. Един от най-ефективните методи за информирането на гражданите са медиите.

От своя страна представители на медиите имат голям интерес да бъдат в тесни контакти с общинските служители, което ще им позволи да се изявят чрез наличието на “гореща” информация на право от общественото управление. В днешните условия на пазарна икономика и голяма конкуренция това е много важно, както и способността да се разбират определени проблеми на по-високо ниво от това на общата култура. Перспективните журналисти вече се стремят да се специализират в една или друга сфера, което ще ги направи търсени в бъдеще. Ето защо е много важно внимателно да се проучат журналистите, които се интересуват от темата за енергийната ефективност и да се привлекат тези от тях, които осъзнават перспективността от участието в процеса на разработване на програмите.

Необходимо е да се намери онзи оптимален баланс между платената и неплатената услуга на медиите, който ще осигури постигането на целите на общината.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ОТ ПРОВЕДЕНОТО ОБЩЕСТВЕНО КОНСУЛТИРАНЕ

В община Каспичан е проведено анкетно проучване сред 50 граждани и служители на Общинската администрация по различни теми, част от които са свързани с политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива. Анкетата е публикувана на сайта на Община Каспичан и е разпространена чрез Центъра за информация и услуги в сградата на Общината. Проведено е и публично обсъждане и обществено консултиране на общинските политики.

Според 38% от анкетираните общинските политики се определят от Общинския съвет. Около 19%, считат че политиките се определят от Държавата. За 19% Кметът на община Каспичан определя нейните политики, а 18% смятат че политиките се определят най-вече от Общинската администрация. Едва 5% смятат че гражданите определят политиките на Общината, а 1% не могат да преценят.

На въпроса: „Как се определят общинските политики?“, 30% от участниците в проучването смятат че общинските политики се определят чрез решения на Общинския съвет. Според 20% от анкетираните политиките се определят, чрез националното законодателство в съответните области, а 19% считат, че определянето на общинските политики зависи от общинските наредби, правилници, правила и др. вътрешни нормативни документи. Около 18% смятат че определянето на общинските политики зависи от плановите и стратегически документи. За 10% от анкетираните заповедите на Кмета определят местните политики, а 3% не могат да преценят.

Според 90% от анкетираните, гражданите трябва да участват в процесите на формиране, мониторинг и контрол на изпълнението на общинските политики, 2% отговарят, че това не е необходимо, а 8% нямат отговор на този въпрос.

На въпроса: „По какъв начин гражданите могат да участват в процесите на формиране, наблюдение и контрол на изпълнението на общинските политики?“, 40% от анкетираните отговарят, че гражданите трябва да участват в дискусии по общински проблеми, 20% , че е нужно сформирането на граждански съвет, който да следи работата на Общината. Други 15% смятат, че осигуряването на информация за дейността на Общината в сайта е достатъчно, 5% смятат че е нужно да се предизвика интерес и инициатива в гражданите за участие в обществения живот и формирането на общинските политики.

Според 40% от анкетираните политиката за енергийна ефективност и насърчаването за използване на ВЕИ и биогорива е слаба за Община Каспичан, 30% я оценяват като

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

незадоволителна, а 20% отчитат тази политика като добра. Като много добра я определят 2% от анкетираните, а 8% не могат да преценят.

На въпроса дали Община Каспичан информира своевременно гражданите за формулираните политики, 70% са отговорили, че не винаги се получава информация за действията на Общината. Според 15% информацията се получава своевременно. За 12% от анкетираните смятат че гражданите не получават информация за действията на Общината, а 3% не могат да преценят.

Според 60% от анкетираните основният източник на информация за общинските политики е интернет страницата на Община Каспичан. Около 25% считат, че информацията се получава основно от информационното табло в сградата на Общината. За 8% от анкетираните, основният източник е Центъра за информация и услуги на гражданите, 5% считат, че няма източници на информация за дейността на Общината, а 2% отговарят, че брошурите са основния източник.

На въпроса: „Как да се подобри общинската политика за енергийна ефективност и насърчаването за използване на ВЕИ и биогорива?“, анкетираните са дали следните отговори:

- Информирание на гражданите за същността и ефективността на тази политика – 12%
- Кандидатстване по европейски проекти за енергийна ефективност -12%
- Саниране на Обществените сгради – 10%
- Да се въведът данъчни облекчения за работодатели, които въвеждат мерки за енергийна ефективност в предприятията си – 10%
- Създаване на стратегия за използването на ВЕИ и биогорива – 4%
- Да се поставят слънчеви колектори на обществените сгради - 4%
- Анкетирани, които не са дали мнение по този въпрос – 44%

Според 40% от анкетираните изпълнението на общинските политики трябва да се наблюдава от гражданите като се правят отчетни събрания пред тях. Около 18% смятат, че наблюдението може да става и чрез обновяване на информацията в интернет страницата на Общината. За 12% от попълнилите анкетата, е достатъчно наблюдението от Общинския съвет и Общинската администрация, а 30% от анкетираните не са дали отговор по този въпрос.

По въпроса за кои политики, теми и области, Общината трябва да се допитва до гражданите анкетираните са дали следните отговори:

- Всички политики, теми и области - 42%
- Социалните политики – 14%
- Проекти за строежа на предприятия, които биха замърсили околната среда – 12%
- Заетост – 4%

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Туризм – 2%
- Областта на Образованието – 2%
- Анкетирани, които не са дали отговор на този въпрос – 24%

На въпроса: Коя е най–приоритетната политика за Община Каспичан?, анкетираниите са дали следните отговори:

- Туризм – 28%
- Социалната политика - 18%
- Заетостта – 12%
- Опазване на околната среда – 10%
- Инфраструктура – 5%
- Образованието – 4%
- Политиката за инвестиране в младото поколение – 3%
- Икономиката – 3%
- Здравеопазването – 2%
- Анкетирани, които не са дали мнение по този въпрос – 15%

На въпроса какво първо ще направят анкетираниите ако са Кмет на Общината за един ден, 30% отговарят, че не могат да постигнат нищо за един ден. Други 16% ще оптимизират Администрацията, 4% ще увеличат възнагражденията на служителите в Общината като по този начин ще се стимулират да се подобри работата им, а 50% от анкетираниите не са дали отговор по този въпрос.

Развитието на гражданското общество предполага даване на възможности за участие както на отделни граждани, а така също и на техни сдружение и представители в обсъждането на проблемите и насоките за развитие на местните политики. От друга страна, чрез това участие се гарантира наличието на коректив на административните решения и повишаване на равнището на прозрачност на взетите решения относно приоритетите в политиките и техните реализации.

Механизмите за гражданско участие на практика се прилагат чрез три основни инструмента за осъществяване на партньорства:

- **Информирание – еднопосочни информационни потоци**, при които местните власти изготвят и предоставят информация, предназначена за гражданите и техните организации. Осъществява се чрез официални документи; пресконференции, радио и телевизионни предавания, създаването на електронни страници и уеб базирани канали на информация; отговори на въпросници и проучвания, безплатни телефони за „горещи линии” и др.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективно партньорство при разработване, изпълнение и мониторинг на общински политики в Каспичан”, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, Договор № 13-13-88 от 13.11.2013 г.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- **Консултиране – двупосочна връзка**, при която гражданските организации осъществяват обмен на информация с държавните институции. Консултациите включват оценки на бенефициентите, събиране на обратна информация и отзиви, срещи в общината, фокус групи, конференции, кръгли маси, обсъждания и др. форми.

- **Ангажиране или активно участие – връзка, основаваща се на партньорство с местните органи**, при което гражданите и техните организации вземат активно участие в процеса на разработване на конкретни дейности и политики. При него се признава ролята на гражданите в процеса на предлагане на варианти, въпреки че отговорността за окончателното решение или формулирането на дадена политика се поема от съответния компетентен орган.

Съществуват и форми на сътрудничество между местната власт и гражданските организации, при които контролът върху взетите решения е споделен. Споделеното при вземане на решения е полезно, когато познанията, капацитетът и опитът на външните участници са критични за постигането на целите на политиката. В тази ситуация са по-засилени тенденциите за отговорност при изпълнение на взетите решения, интереса от наблюдение на качеството на изпълнение на решенията, упражняването на контрол от различни заинтересовани страни, изграждането и прилагане на култура за отчетност и публичност на постигнатите резултати от местната власт.

Насоките за взаимодействие между местната власт и гражданските организации могат да се систематизират както следва:

- Съвместно разработване на цялостна политика на общината за енергийна ефективност и насърчаването за използване на ВЕИ и биогорива, на определени целеви политики и програми (например финансова политика, програма за енергийна ефективност, за насърчаването за използване на ВЕИ и биогорива, политика, стимулираща внедряването на енергоспестяващи мерки в частни и обществени сгради, енергоефективни технологии в местните фирми и др.), **както и на споразумения за съвместна дейност.**

- Въвличане на СГО в работата на комисиите към Общинския съвет, **излъчване на експерти от общинската администрация за съвместна работа със СГО.**

- Създаване на **групи за обществено наблюдение, оценка и контрол на проблемите**, групи за граждански диалог, **консултативни и обществени съвети към кмета**, мрежи и коалиции за партньорство и др.

- Изграждане на **временни, или постоянно действащи органи** за взаимодействие

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

между Общински съвет, общинска администрация и СГО.

- Обединяване на усилията за финансиране на значими местни дейности.
- **Създаване на публичен регистър на СГО в общината**, който да отразява сферите им на дейност, осъществените партньорства и изпълняваните проекти.

Препоръчва се формиране на представителна работна група от експерти от всички заинтересовани страни и организации и изграждане на експертен екип за мониторинг, които да подпомага администрацията на общината при организиране и провеждане на наблюдението и оценката на изпълнение на общинската политика за енергийна ефективност и насърчаването за използване на ВЕИ и биогорива.

Предложение за участници в работната група и експертния екип за мониторинг на изпълнението на общинските програми за енергийна ефективност и насърчаването за използване на ВЕИ и биогорива:

- **Представители на местната власт** – членове на Общински дирекции, които участват в ръководството и управлението на общински програми или подкрепят инициативата и изпълняват функцията на посредници при осъществяването на мониторинг на програми и проекти на европейско, национално и регионално ниво.
- **Представители на СГО** – НПО, читалища, пенсионерски клубове, училищни настоятелства, екологични организации и др.
- **Институциите** – представители на държавните институции и ведомства в територията на общината и областта, като експерти при организиране на процесите за набиране, организирането и анализирането на специализирани данни и информация и изготвянето на експертни становища по конкретни индикатори за мониторинг.
- **Представители на бизнеса** – участват като партньор на гражданското общество, който осигурява експертна оценка, финансова и логистична подкрепа.
- **Медиите** – имат ключовата роля при популяризиране на инициативите и посредничат при диалога със широката общественост в процеса на мониторинг.
- **Експерти** – независими експерти, привлечени с цел изготвянето на адекватни становища и заключения по конкретните проблеми.

Взаимодействието между местната власт, бизнеса и гражданските организации при разработване на политики съдейства и за изграждане и развитие на местни партньорства и

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

капацитет, тъй като постигането на консенсус по приоритетите на политиката е от особено значение за получаване подкрепата на общината при кандидатстване на неправителствените организации и фирми с проекти, които да допринасят за реализиране на общата местна политика за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива.

Възможността за участието на представителите на бизнеса, неправителствените организации и бизнеса в откритите заседания на Общинския съвет е необходимо условие за продължаване на съвместната работа по прилагане на политиката, осъществяването на мониторинг и граждански контрол при оценяване на резултатите от различните политики.

VII. ПРАВИЛА И МЕТОДИКИ ЗА МОНИТОРИНГ, КОНТРОЛ И ПОСЛЕДВАЩА ОЦЕНКА ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПОЛИТИКАТА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ И НАСЪРЧАВАНЕ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ВЕИ И БИОГОРИВА

1. ПРАВИЛА

Правилата, по които се осъществява процесът на управление (мониторинг, контрол и последваща оценка) на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива се състои от пет важни стъпки и измерения:

- а/ Задълбочено запознаване с проблема = стратегическо планиране;
- б/ Формулиране на правилни решения = разработване на политики;
- в/ Реализиране на решенията = прилагане на политики;
- г/ Проверка на прилагането и оценка на процесите = мониторинг/наблюдение и оценка;
- д/ Предприемане на последващи - коригиращи и превантивни действия = контрол и подобряване на процесите.

Правилата за осъществяването на мониторинга като процес, включват следните стъпки:

- Подготовка;
- Събиране на информация;
- Анализирание на информацията;
- Определяне на силните и слабите страни, съответните възможности и заплахи;
- Изготвяне на мониторингов доклад;
- Връчване на мониторинговия доклад;

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Изготвяне на обобщен доклад от Кмета на общината до Общинския съвет, съдържащ и проект на план на действия за изпълнение на мерките, заложен в мониторинговия доклад;
- Одобряване на обобщения доклад с решение на Общинския съвет.

Процесът на осъществяване на мониторинга, контрола и последващата оценка на изпълнението на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива се организира от Кмета на общината или от упълномощено от него друго/и длъжностно/и лице/а.

2. МЕТОДИКИ

Методите за осъществяване на мониторинг са представени в следната таблица:

КОЛИЧЕСТВЕНИ	КАЧЕСТВЕНИ
<ul style="list-style-type: none"> • Матрица на индикаторите • Допитване • Анализ на съдържанието • Вторичен анализ на данни • Факторен анализ 	<ul style="list-style-type: none"> • Социален експеримент • Дълбочинни интервюта • Дискусии във фокус групи • Проективни и ролеви методи • Наблюдение

Ще разгледаме само основните принципи на различните методи, без детайлно да се описва тяхната технология и вариации.

Групата на **количествените методи** е съставена от следните видове методи:

❖ Матрица на индикаторите.

Той е ключов по отношение мониторинга и последващата оценка на политиките. Разработва се Матрица на индикаторите с цел се избегне разминаването между косвеното въздействие на инструментите на политиката и необходимостта от обективизиране на тяхното въздействие. Тя представлява таблица, в която се представят показатели, върху които общинската администрация въздейства пряко - **индикатори за продукт** и показатели, които еднозначно описват (характеризират) обекта на въздействие на политиката - **индикатори за въздействие**.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Всеки индикатор за продукт се характеризира със своята мерна единица, начална и целева стойност. В таблицата се попълват хронологично и регулярно постигнатите стойности на индикатора, като регулярността на попълване се определя съобразно естеството и срока на конкретната политика. По този начин, в хода на изпълнение на политиката се създава актуална и коректна база данни от индикатори, която позволява да се провери: хода на изпълнение на политиката, конкретни количествени постигнати резултати и степен на тяхното въздействие върху обекта на политиката (т.е. какви промени са постигнати - обективно и количествено измеримо). В случай, че постигнатите целеви стойности на индикаторите за продукт не водят до резултат на въздействие се оценяват факторите с външно влияние и се предприемат мерки за корекция на инструментите на политиката или самата матрица на индикаторите.

❖ **Най-разпространеният количествен метод за събиране на информация е допитването.** То може да бъде изчерпателно или извадково в зависимост от това, дали се достига до всички единици от дадена съвкупност, или е подбрана само част от тях. Обособени единици на изследването могат да бъдат не само отделни лица, но и различни социални обекти, обединени от някакъв общ признак - домакинства, училища, болници, общини и др. Пълното множество от такива единици се нарича генерална съвкупност. Когато броят на единиците в генералната съвкупност е твърде голям, за да бъдат обхванати всички, се избира една част от тях (т.нар. извадка) за участие в допитването. Начинът, по който се определя тази част, се нарича метод на подбор.

❖ **Анализ на съдържанието.** При този метод се изучават мнения, нагласи, позиции, които вече са отразени върху текст, визуален или аудиоматериал. Например, ако е необходимо да се проследят обществените настроения по даден въпрос в определен период, предшестваш събирането на информация, възможно е да се направи анализ на съдържанието на материалите в местната преса (информации, анализи, коментари, снимки и др.), засягащи съответния проблем. Този метод проучва структурата на комуникацията, стремейки се да даде отговор на пет основни въпроса: кой съобщава нещо, какво е съобщението, към кого е отправено то, как и с какъв ефект е разпространено.

❖ **Вторичен анализ на данни.** При него са събират данни за вече отминал период, необходима е предварителна информация, за да се осъществи оценката или няма достатъчно време и/или възможност да се провежда самостоятелно изследване за събиране на нова информация, могат да се потърсят статистическа информация или данни от вече проведени изследвания. Тази информация се анализира отново от гледна точка на актуалния

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

изследователски проблем и ако е необходимо и възможно, данните от наличните проучвания се подлагат на вторична статистическа обработка. Това дава възможност да се проследят мненията и нагласите на онези специфични групи, които са обект на конкретната оценка.

❖ **Факторен анализ.** Представлява идентификация на основните фактори с най-висока степен на въздействие върху обектите на общинската политика. Измерването на степента на въздействие се реализира посредством иконометрични и социологически методи, съобразени с естеството на политиката и нейният обхват, като в резултат от неговото изпълнение се формира набор от външни фактори с най-висока емпирично изведена стойност на въздействието си върху обектите на съответната политика. В хода на изпълнение на тази политика външните фактори се наблюдават и при необходимост (съществено изменение в текущата стойност на някой от тях) се предприемат мерки за адаптиране на инструментите на политиката към тези външни промени.

❖ **Социален експеримент.** Използва се в редки случаи и се отнася до реализирането на единични проекти и прилагането на пилотни инструменти, с цел да се въведат добри практики. Социалният експеримент има основна роля в намиране на баланса между разходвани ресурси и постигнат резултат. Той се прилага в случаите в които положителният резултат е еднозначен и безспорен, но масовото прилагане на съответната практика е с висока разходна норма.

Групата на **качествените методи** е съставена от следните видове методи:

❖ **Дълбочинни интервюта** - метод на проучване при който се идентифицират основни проблеми и причинно-следствени връзки, както и възможни подобрения. Дълбочинните интервюта са техника за качествени проучвания, при която се провежда разговор между изследователско лица и изследвано лице в рамките на половин до един час. Изключително подходящо е прилагането на метода при проучвания в области и тематика изискващи задълбочено обсъждане, или извличане на информация от експерти, както и при изследване на лица, които поради общественото си положение или разбираня не биха присъствали на други изследвания. Обикновено се прилагат при изследване на стандартни въпроси. В сценария се планират темите на разговора и някои водещи въпроси с или без предварително приготвен сценарий.

❖ **Дискусии във фокус групи** - структурирани или модерирани срещи на заинтересовани лица в обхвата на съответната политика (обикновено до 10-12 души), при които се идентифицират основни проблеми и причинно-следствени връзки, както и възможни подобрения под формата на свободен разговор. Изключително подходящо е прилагането на метода при проучвания в области и тематика изискващи задълбочено обсъждане и генериране на идеи и

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

мнения. Резултатите обикновено не са представителни но са достатъчно задълбочени и дават възможност за формиране на основни хипотези.

❖ **Проективни и ролеви методи.** Представяват структурирани или модерирани срещи на заинтересовани лица в обхвата на съответната политика. Всяка група лица се поставят в определена ситуация изискваща взимане на решения, като на обсъждане се поставят отделни елементи от провежданата политика, а на участниците се поставя конкретна задача. Метода е близък до разработването на казус при който се формират групи с различни интереси, затова е подходящ за формиране обективен баланс на интересите при реализиране на политики.

❖ **Наблюдение чрез участие (включено наблюдение).** Методът се състои във формирането на работна група за наблюдение въздействието на определената политика, преди всичко ориентирана към социалните проявления и резултати от изпълнение на политиката. Групата се състои от заинтересовани лица и експерти в съответната социална сфера, като присъствието на социален антрополог или аналогичен специалист е препоръчителна. Методът е ориентиран към наблюдение процеса на въздействие и/или идентификация на проблеми и нужди от процесен тип. Конкретното прилагане се определя в зависимост от характеристиките на изследваната политика. Броя на експертните участници в групата за наблюдение следва да е преобладаващ. Целта на метода е да се възприема мнението на заинтересованите страни, но нейната работа е ориентирана към получаване на независима оценка за наблюдаваните обекти.

VIII. ПРОЦЕДУРИ И ДЕЙСТВИЯ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКИТЕ ПРОГРАМИ ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ И НАСЪРЧАВАНЕ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ВЕИ И БИОГОРИВА

1. ОБЩИНСКИ ПРОГРАМИ ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ И НАСЪРЧАВАНЕ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ВЕИ И БИОГОРИВА

Общинските Програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива се разработват на основание чл. 11, ал 1 от Закона за енергийната ефективност (ЗЕЕ) и чл. 10, ал. 1 и ал. 2 от Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ) и в съответствие с Националния план за действие за енергията от възобновяеми източници и Указанията на Агенцията за устойчиво енергийно развитие. Общинската програма е подчинена на Националната дългосрочна програма за енергийна

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

ефективност 2005-2015 г., Енергийната стратегия на Република България и Протокола от Киото към Рамковата конвенция на Обединените нации по изменение на климата.

Програмите са ключов документ, който дефинира политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива в общината. Краткосрочната програма е с период на действие - 3 години, а дългосрочната за 10 години.

Кметът е отговорен за разработването на програмите в съответствие с нормативните изисквания на ЗЕЕ и ЗЕВИ.

Съгласно нормативните разпоредби на ЗЕЕ:

Чл. 11. (1) Политиката по енергийна ефективност се осъществява от органите на държавната власт и органите на местното самоуправление чрез изготвяне на планове за енергийна ефективност и програми за тяхното изпълнение за определен програмен период.

(2) Плановете и програмите по ал. 1 се разработват в съответствие с националната стратегия по чл. 7 и при отчитане специфичните особености на регионалните планове за развитие на съответните райони за планиране на територията на Република България и перспективите им за устойчиво икономическо развитие.

(3) Средствата за изпълнение на плановете по ал. 1 се предвиждат в бюджетите на органите на държавната власт и органите на местното самоуправление.

Чл. 12. (1) Органите на държавната власт и органите на местното самоуправление представят ежегодно на изпълнителния директор на Агенцията за устойчиво енергийно развитие към Министерство на икономиката и енергетиката, отчети за изпълнението на програмите.

(2) Отчетите по ал. 1 съдържат описание на дейностите и мерките, посочват размера на постигнатите енергийни спестявания и се представят не по-късно от 31 март на годината, следваща годината на изпълнение на съответните дейности и мерки.

(3) Отчетите се изготвят по образец, утвърден от изпълнителния директор на агенцията, и са съставна част от отчета за изпълнението на съответния национален план за действие.

Чл. 13. Дейностите за повишаване на енергийната ефективност са дейностите, свързани със:

1. сертифициране за енергийна ефективност на нови сгради;
2. обследване и сертифициране за енергийна ефективност на сгради в експлоатация;
3. обследване на промишлени системи;
4. проверка за енергийна ефективност на отоплителни инсталации с водогрейни котли и на климатични инсталации в сгради
5. управление по енергийна ефективност.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

б. подобряване на енергийните характеристики на външно осветление - улично, парково и други.

Чл. 14. Мерките за повишаване на енергийната ефективност са действията, които водят до проверимо, измеримо или оценимо повишаване на енергийната ефективност.

Съгласно нормативните разпоредби на ЗЕВИ:

Чл. 10. (1) Кметът на общината разработва и внася за приемане от общинския съвет общински дългосрочни и краткосрочни програми за насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници и биогорива в съответствие с НПДЕВИ (Национален план за действие за енергията от възобновяеми източници), които включват:

1. данни от оценките по чл. 7, ал. 2, т. 4, а когато е приложимо, и оценки за наличния и прогнозния потенциал на местни ресурси за производство на енергия от възобновяем източник;
2. мерки за използване на енергия от възобновяеми източници при изграждане или реконструкция, основно обновяване, основен ремонт или преустройство на сгради - общинска собственост;
3. мерки за използване на енергия от възобновяеми източници при външно изкуствено осветление на улици, площади, паркове, градини и други недвижими имоти - публична общинска собственост, както и при осъществяването на други общински дейности;
4. мерки за насърчаване на производството и използването на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане, произведена от възобновяеми източници, както и такава, произведена от биомаса от отпадъци, генерирани на територията на общината;
5. мерки за използване на биогорива и/или енергия от възобновяеми източници в общинския транспорт;
6. анализ на възможностите за изграждане на енергийни обекти за производство на енергия от възобновяеми източници върху покривните и фасадните конструкции на сгради - общинска собственост;
7. схеми за подпомагане на проекти за производство и потребление на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници, включително индивидуални системи за използване на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници, за производство и потребление на газ от възобновяеми източници, както и за производство и потребление на биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта;

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

8. схеми за подпомагане на проекти за модернизация и разширение на топлопреносни мрежи или за изграждане на топлопреносни мрежи в населени места, отговарящи на изискванията за обособена територия по чл. 43, ал. 7 от Закона за енергетиката;
 9. разработване и/или актуализиране на общите и подробните устройствени планове, свързани с реализация на благоустройствени работи за изпълнение на проекти, във връзка с мерките по т. 2, 3 и 4;
 10. ежегодни информационни и обучителни кампании сред населението на съответната община за мерките за подпомагане, ползите и практическите особености на развитието и използването на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане от възобновяеми източници, газ от възобновяеми източници, биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта.
- (2) Дългосрочните програми по ал. 1 се разработват за срок 10 години, а краткосрочните програми - за срок три години. В общински схеми за подпомагане могат да участват само проекти, свързани с мерките по общинските програми по ал. 1.
- (3) Кметът на общината:
1. уведомява по подходящ начин обществеността за съдържанието на програмите по ал. 1, включително чрез публикуването им на интернет страницата на общината;
 2. организира изпълнението на програмите по ал. 1 и предоставя на изпълнителния директор на АУЕР, на областния управител и на общинския съвет информация за изпълнението им;
 3. организира за територията на общината актуализирането на данните и поддържането на Националната информационна система по чл. 7, ал. 2, т. 6;
 4. отговаря за опростяването и облекчаването на административните процедури относно малки децентрализирани инсталации за производство на енергия от възобновяеми източници и за производство на биогаз от селскостопански материали - твърди и течни торове, както и на други отпадъци от животински и органичен произход, а когато е необходимо - прави предложения пред общинския съвет за опростяването и облекчаването на процедурите;
 5. оказва съдействие на компетентните държавни органи за изпълнение на правомощията им по този закон, включително предоставя налична информация и документи, организира набирането и предоставянето на информация и предоставянето на достъп до съществуващи бази данни и до общински имоти за извършване на оценката по чл. 7, ал. 2, т. 4.
- (4) Кметът на общината внася за разглеждане от общинския съвет предложенията на областния управител по чл. 8, т. 4 на първото му заседание след постъпване на предложението.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Териториалните административни звена към съответните министерства и държавни агенции, които събират и разполагат с информация за енергийната ефективност и използваните ВЕИ и биогорива, подпомагат разработването на програмите чрез участие на свои експерти и предоставяне на информация. При разработването, допълването и актуализирането на програмите за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива се привличат и представители на неправителствени организации, на фирми и на браншови организации.

Програмите се приемат от Общинския съвет, който контролира изпълнението им.

Кметът на общината ежегодно внася в Общинския съвет отчет за изпълнението на програмите за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива, а при необходимост - и предложения за тяхното допълване и актуализиране. Отчетите се представят за информация и в АУЕР.

Програмите за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива си поставят няколко основни цели:

А. Стратегически цели:

Създаване и развитие на устойчиви модели за производство и потребление на енергия в общината, чрез система от мерки за енергийна ефективност, балансирано оползотворяване на местните ресурси и насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на основата на съвременни технологии.

Б. Приоритети:

- Повишаване на енергийна ефективност в сгради и съоръжения на техническата инфраструктура.
- Оползотворяване на местния ресурс на възобновяемите източници на енергия.

В. Специфични цели:

- Подобряване на екологичната обстановка в общината чрез методите на енергийната ефективност, балансирано оползотворяване на местния потенциал от възобновяеми енергийни източници и намаляване на вредните емисии в атмосферата;
- Подобряване на енергийното управление на територията на община Калояново, чрез намаляване разходите за енергия, внедряване на енергоспестяващи технологии и мерки и усъвършенстване на системата за поддръжка и контрол на енергийните съоръжения, смяна на горивната база за локалните отоплителни системи с възобновяеми източници и др.;

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Създаване на системата за събиране на информация за енергопотреблението на общинските обекти и изготвяне на точни анализи и прогнози за икономия на енергия и потенциал за въвеждане на локални източници на възобновяема енергия (слънчеви колектори, фотоволтаици, геотермални източници, използване на биомаса, преработка на отпадъци).;
- Стимулиране и управление на търсенето, производството и потреблението на енергия от ВЕИ и биогорива.

Програмите са динамични и отворени документи. Те може периодично да бъдат допълвани съобразно настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателство и други фактори със стратегическо значение.

Избраният подход за разработването на програмите следва да съответства на одобрените от АУЕР методични указания.

2. НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ОБЩИНСКИТЕ ПРОГРАМИ ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ И НАСЪРЧАВАНЕ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ВЕИ И БИОГОРИВА

Наблюдението и оценката на програмите, като неделима част от политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива се извършва с цел постигане на ефективност и ефикасност на стратегическото планиране, програмирането, управлението и ресурсното осигуряване на устойчивото енергийно развитие на община Каспичан.

Наблюдението и оценката отчитат резултатите от изпълнението на всички документи, които допринасят за устойчивото енергийно развитие на общината.

Предмет на наблюдение е изпълнението на целите и приоритетите, съгласно определени физически и финансови индикатори, организацията и методите на изпълнение, прилагани от органите за управление, и мерките за осигуряване на информация и публичност за резултатите от изпълнението на документите за стратегическо планиране в областта на енергийната ефективност и насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива.

За постигане целите на наблюдението се изгражда система за наблюдение, която отговаря на специфичните условия и организация за изпълнение на общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива

Системата за наблюдение обхваща:

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- източниците, начините и периодичността за събиране, обработка и анализиране на информация;
- индикаторите за наблюдение;
- органите за наблюдение, организацията и методите на тяхната работа;
- системата на докладване и осигуряване на информация и публичност.

Наблюдението на изпълнението се извършва въз основа на данни на Община Каспичан, Електроразпределителното дружество, РИОСВ, РЗИ, Националния статистически институт, както и на данни от други надеждни регионални и местни източници на информация.

Съгласно указанията на АУЕР наблюдението и отчитането на общинските програми се извършва от общинските съвети, които определят достигнатите нива на потребление на енергия от възобновяеми източници на територията на общината, вследствие изпълнението на програмата, пред Изпълнителния директор на АУЕР.

За успешния мониторинг на програмите е необходимо да се прави периодична оценка на постигнатите резултати, като се съпоставят вложените финансови средства и постигнатите резултати, което служи като основа за определяне реализацията на проектите.

Нормативно е установено изискването за предоставяне на информация за изпълнението на общинските програми за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници (чл.8, ал.2 от Наредба № РД–16-558 от 08.05.2012 г.).

Реализираните и прогнозни ефекти следва да бъдат изразени чрез количествено и/ или качествено измерими стойностни показатели /индикатори.

Изпълнението на Програмите за енергийна ефективност и насърчаване използването на енергията от възобновяеми източници и биогорива е свързано с организирането и контрола на дейностите. Необходимо е да бъде създадено звено (или обособена дейност в отдел) за ЕЕ и ВЕИ, в което да участват различни специалисти, работещи в тези сектори. Това звено ще отговаря за пропагандиране на сектора и провеждането на политиката на общината за ЕЕ и ВЕИ и постигане на икономически и екологични ползи. То ще организира създаването и поддържането на информационна база за енергопотреблението в общината и бази данни по ЕЕ и ВЕИ. Звеното ще прави анализи и оценки и ще координира изпълнението на предвидените мероприятия. Изпълнението на конкретните мерки по програмата могат да се реализират и чрез привличане на външни специалисти чрез обществени поръчки.

Наблюдението и оценката на общинската програма за насърчаване на използването на ВЕИ трябва да се осъществява на две равнища.

Този документ е създаден в рамките на проект „Ефективно партньорство при разработване, изпълнение и мониторинг на общински политики в Каспичан”, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма “Административен капацитет”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, Договор № 13-13-88 от 13.11.2013 г.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Първо равнище: Осъществява се от общинската администрация по отношение на графика на изпълнение на инвестиционните проекти залегнали в годишните планове. По заповед на Кмета на общината оторизиран представител на общинска администрация изготвя периодично доклади за състоянието на планираните инвестиционни проекти и прави предложения за актуализация на годишните планове. Докладва за трудности и предлага мерки за тяхното отстраняване. Периодично (поне един пъти в годината) се прави доклад за изпълнение на годишния план и се представя на Общинския Съвет.

Второ равнище: Осъществява се от Общинския съвет.

Общинският съвет, в рамките на своите правомощия, приема решения относно изпълнението на отделните планирани дейности и задачи по ЕЕ и въвеждане на ЕВИ.

В процеса на наблюдение на изпълнението на общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива, Общинският съвет осигурява участието на заинтересуваните органи, организации, физически и юридически лица при спазване на принципа за партньорство, публичност и прозрачност при изпълнението на общинската политика за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива.

Общинският съвет като орган за наблюдение на изпълнението има следните задължения:

- осигуряване на информация и данни и прилагане на система от индикатори за наблюдение по отношение на реализацията на целите и приоритетите за енергийна ефективност и насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива;
- координация на дейностите по наблюдението между централните и местните органи на изпълнителната власт, други заинтересувани органи, организации и юридически лица на основата на принципа за партньорство;
- осигуряване съответствие на действията по наблюдението с условията и правилата в областта на защитата на конкуренцията, държавните помощи, обществените поръчки и др. в областта на енергийната ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива;
- обсъждане и одобряване на доклади за наблюдението на документите за стратегическо планиране на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива;

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- осигуряване на комуникация и взаимодействие с административните структури, участващи в процеса на изпълнение на национални, регионални и местни програми и стратегии за енергийно развитие;
- разглеждане на предложения и вземане на решения за повишаване ефективността на процеса на наблюдение в случай на установяване на проблеми и пропуски;
- определяне и изпълнение на мерки за осигуряване на информация и публичност относно постигнатите резултати от наблюдението с цел да се гарантира прозрачност при изпълнението на документите за стратегическо планиране на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива.

Кметът на общината организира наблюдението на изпълнението на програмите, като за резултатите от наблюдението на изпълнението се разработва годишен отчет.

3. ОТЧЕТИ ЗА ОЦЕНКА НА ОБЩИНСКИТЕ ПРОГРАМИ ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ И НАСЪРЧАВАНЕ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ВЕИ И БИОГОРИВА

Годишният отчет за наблюдението на изпълнението на **програмите** се **изготвя по определен от Кмета на общината ред** и се одобрява от Общинския съвет по негово предложение. Годишният отчет за наблюдението на изпълнението на общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива се изготвя и внася за обсъждане и одобряване от Общинския съвет до 31 март на всяка следваща година.

Копие от годишните отчети се изпраща до Изпълнителния директор на АУЕР.

Препоръчително е да се изработи структура на годишните отчети за наблюдение на общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива, която да се одобри от Кмета на общината и да се използва за целия период на наблюдение изпълнение на документа. Този подход улеснява подготовката на анализи и оценки на изпълнението на общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива за определен период с цел упражняване на контрол от страна на общинския съвет и гражданските структури и предприемане на коригиращи и/или превантивни действия.

Годишните отчети за наблюдението на изпълнението на общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива осигуряват информация за изготвяне на последващата (окончателната) оценка за тяхното изпълнение.

Докладите за последващи оценки предоставят информация за:

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- постигнатия напредък в изпълнението на целите и приоритетите за енергийно развитие на общината;
- възникналите проблеми и предприетите от компетентните органи действия за тяхното преодоляване;
- прогноза за очакваното изпълнение на целите и приоритетите на общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива за следващия период на действие и др.

4. ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ И ДАННИ ЗА ОЦЕНКА НА ОБЩИНСКИТЕ ПРОГРАМИ ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ И НАСЪРЧАВАНЕ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ВЕИ И БИОГОРИВА

Оценката на изпълнението на общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива се извършва чрез сравняване на постигнатите резултати с данните за изходното състояние и базисния сценарий. Освен обективните технически и икономически резултати е необходимо да бъдат отчетени и неподлежащите на количествена оценка резултати, както и косвените резултати. На база на извършената оценка могат да бъдат предложени промени в някои от целите и параметрите на програмите, както и промени в инструментите за тяхното изпълнение.

Избраните измерители за оценка ще изпълнят предназначението си само, ако се основават на точни данни. Тези данни трябва да бъдат абсолютно достоверни, за да може управленските решения да се основават на тенденциите, които показват измерителите. Тъй като измерителите се разработват, за да измерват тенденциите за постигането на дадена цел, те трябва да се основават на данни с определена периодичност.

Източниците на данни за измерителите трябва да използват точно определена научна методика, а качеството на данните трябва да бъде гарантирано от специална процедура, акредитирани лаборатории и т.н.

Основните надеждни източници на информация за извършване на оценката са:

- Годишни отчети за изпълнение на общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива на общината от предходни години;

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

- Информация на подадените, изпълнявани, прекратени и изпълнени проекти, съфинансирани от европейските фондове и др. донорски програми (Фонд „Козлодуй”, ОПОС, ПУДООС, ИСУН);
- Въпросници и/или анкетни карти за анкетиране на членове на общинския съвет, общински експерти и гражданите в общината;
- Протоколи от публични обсъждания, работни срещи със социално-икономическите партньори на местно ниво и др. под, тематично свързани с реализацията на общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива;
- Работна статистика, работни документи и бележки, създадени от общинската администрация по време на изготвяне на общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива;
- Информация относно предишни осъществени планове и проекти на местно ниво;
- Статистически данни, създавани и обработвани от Общината;
- Актуализация на общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива (ако има такава);
- Годишни доклади за изпълнение на бюджета на общината;
- Данни от Национален статистически институт и Териториално статистическо бюро;
- Данни от НЕК и Елекпроразпределителното дружество;
- Данни от Регионалните инспекции по околна среда и води;
- Данни от Басейнови дирекции;
- Данни от Регионалната здравна инспекция;
- Секторни, местни, регионални, национални и оперативни стратегии и програми.

Мониторингът и оценката предполагат изследване на базисна изходна ситуация и проследяване с времето на промените, до които довеждат интервенциите в резултат от прилагането на общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива. Това означава, че документите следва да съдържат индикатори и изходни данни за измерване на напредъка, чрез които се описва проблемът или ситуацията преди въвеждането на новата политика. Съответно изследва се новата ситуация на базата на сравнение с изходната.

IX. КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Индикаторите представляват количествено измерване на постиженията от дадена интервенция. В етапа на изпълнение на конкретната политика за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива, доброто количествено измерване служи като основа за осъществяване на ефективен мониторинг и оценка на постиженията и дава ясна представа на Общината какво трябва да се постигне. Следва да се има предвид, че при определени обстоятелства даден индикатор може да не е удачен избор за измерване на определена специфична цел, и трябва да се видоизмени.

В практиката се е наложило използването на следните видове индикатори за :

- > **Продукт (Out.put1)** - произхождащи от директното изпълнение на проекти и мерки;
- > **Резултат (Result)** - отнасят се до последващи промени и ефекти, които се реализират от постигнатите продуктови индикатори;
- > **Въздействие (Impact)** - оценяват дългосрочното влияние на изпълняваната политика, определят се на планово или програмно ниво (а не за изпълнени мерки).

Подборът на конкретните индикатори за извършване на мониторинг за постигането на целите на политиката/програмата да бъде съобразен и с някои важни изисквания, известни като RACER (Relevant (**подходящи**) - съобразени с целите, които трябва да бъдат постигнати; Accepted (**приети**) - да се ползват с доверие от използващите ги заинтересовани страни; Credible (**правдоподобни**) - да бъдат ясни за широката публика, без да се налага да бъдат подробно обяснявани; Easy (лесни) - за наблюдение, опростени и не изискващи много големи разходи; Robust (устойчиви) - на манипулации, регистриращи както положителните, така и отрицателните ефекти на оценяваната мярка.

При разработването на индикаторите трябва:

- > Прецизно да се дефинират целите, чието постигане се оценява, а не с конкретните индикатори. Валидността и приложимостта на индикаторите зависят от тяхната обвързаност с резултата, който трябва да се постигне.
- > Резултатът да се измерва с балансиран набор от индикатори. Единичните индикатори рядко измерват задоволително оценявания резултат.
- > Да се използват възможно най-опростени индикатори, не изискващи големи разходи за тяхното следене. Винаги е по-изгодно да се използва информация от вече съществуващи източници, отколкото да се събират нови данни.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Изборът на индикатори трябва да бъде съобразен с целите на политиката/програмата. Обикновено се разграничават три йерархично структурирани цели - общи, конкретни и оперативни. Индикаторите трябва да бъдат верифицирани спрямо целта, която се предполага, че обслужват, т.е. индикаторите трябва да позволяват да се измери до каква степен една политика е била правилно изпълнена и нейните цели са постигнати.

За да могат да послужат за мониторинг или оценка на въздействие на конкретна политика, индикаторите трябва да позволяват използване на достатъчно голяма база данни. Ето защо най-подходящо е да се използват показатели, включени в официалната статистическа информация, които се събират и изчисляват от РИОСВ, РЗИ, НСИ, Евростат, Агенция по заетостта и други институции.

Могат да се формулират няколко **обобщени методически съвета** за разработването на индикатори за оценка на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива:

1. Започва се с прецизно дефиниране на целите, чието постигане се оценява, а не с конкретните индикатори. Валидността и приложимостта на индикаторите зависят от тяхната обвързаност с резултата, който трябва да се постигне.
2. Измерва се резултата с балансиран набор от индикатори. Единичните индикатори рядко измерват задоволително оценявания резултат.
3. Трябва да се използват възможно най-опростени индикатори, не изискващи големи разходи за тяхното следене. Винаги е по-изгодно да се използва информация от вече съществуващи източници, отколкото да се събират нови данни.
4. Тестват се чувствителността на индикаторите спрямо промените, които трябва да бъдат извършени. Индикаторите трябва да могат да регистрират положителните и отрицателните резултати, настъпващи при реализацията на оценяваната програма.
5. Препоръчително е да се избягва създаването на погрешни стимули. Индикаторите трябва да стимулират постигането на желаните цели и резултати.

ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ИЗМЕРИТЕЛИТЕ /ИНДИКАТОРИТЕ/

Много е трудно да се дадат точни рецепти за начина, по който се разработват измерителите, тъй като това е един процес, който изисква творчески подход от работната група. Избраните измерители за всяка политика е необходимо да бъдат съобразени с особеностите на самата програма, за да подпомагат нейното изпълнение. В зависимост от поставените генерални

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

и специфични цели в програмите, работната група разработва набор от подходящи измерители за отчитане изпълнението на всяка специфична цел.

Община Каспичан има приет Общински план за развитие за периода 2014-2020 г., в който са заложили ключовите индикатори за мониторинг, наблюдавани и оценка изпълнението на плановия документ и някои от тях се отнасят директно за политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива.

Системата от индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на Общинския план за развитие има за крайна цел да повиши ефективността и ефикасността на използваните материални, финансови и човешки ресурси за постигане на желаните резултати и въздействие.

Избраните индикатори са:

- ✓ **Конкретни** – ясни са за разбиране и лесни за събиране и обобщаване на информацията;
- ✓ **Измерими** - за тях съществуват методи и инструменти за измерване на стойностите им, налични са и в случай на нужда може да бъде агрегирана достатъчно информация и количествени данни;
- ✓ **Достъпни** - има информационно осигуряване от надеждни източници с необходимата периодичност и качество и са достъпни на приемлива цена;
- ✓ **Адекватни** - обосновани и подходящи по отношение на целите и приоритетите за развитие;
- ✓ **Обвързани са с времето** - на базата на периодична информация, позволяваща сравнения между базови, междинни и целеви стойности в процеса на наблюдение на напредъка и постигането на целите.

За целите на отчитане изпълнението на общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива ще се използват следните видове индикатори:

- **Общи индикатори**
- **Специфични индикатори:**
 - индикатори за въздействие;
 - индикатори за резултат.

Общите индикатори отчитат приноса на община Каспичан за постигане целите на Стратегия „Европа 2020” и Националната програма за реформи. Те включват и индикатори в областта на регионалната политика за постигане на растеж и заетост чрез структурната помощ на ЕС през периода 2014 - 2020 г.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

ОБЩИ ИНДИКАТОРИ

Цели „20/20/20” по отношение на климата/енергията:

А) Съкращаване на емисиите на CO₂ (%) – Източник: РИОСВ

Б) Дял на ВЕИ в крайното енергийно потребление (%) – Източник: Община Каспичан и електроразпределително дружество

В) Повишаване на енергийната ефективност (%) – Източник: Община Каспичан

Специфичните индикатори за въздействие и резултат са представени в таблицата по-долу.

МАТРИЦА НА ИНДИКАТОРИТЕ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА

Стратегическа цел (СЦ) Приоритет (П)	Индикатор	Мярка	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност
ИНДИКАТОРИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ						
СЦ-3	Икономии от внедрени общински мерки за енергийна ефективност	(mW)	Община Каспичан	4 г.	0	150000
ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ						
П-4	Подобрен общински сграден фонд	Брой сгради	Община Каспичан	4 г.	7	12
П-4	Подобрено състояние на религиозни храмове	Брой обекти	Община Каспичан	4 г.	0	5
П-3, П-4	Новосъздадени или обновени детски площадки	Брой	Община Каспичан	4 г.	0	8
П-3, П-4	Новосъздадени или обновени спортни площадки	Брой	Община Каспичан	4 г.	0	8

Препоръчителни специфични индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на общинските програми за енергийна ефективност и насърчавани използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива са:

Очаквани икономии	Инвестиции	Санирани сгради с подобрени енергийни характеристики	Спестени емисии
kWh/год	лева	кв.м.	t CO2

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

Осигуряването на необходимата и своевременна информация и публичност на процеса на разработване, актуализиране, съгласуване и изпълнение на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива се осъществява от Кмета на община Каспичан и Общинския съвет в съответствие с техните компетенции.

В процеса на наблюдение на изпълнението на тази политика следва да се осигурява участието на граждани, физически и юридически лица като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност.

Предизвикателството, което е на дневен ред пред Общинската администрация и екипа за управление, е да бъдат осъществени необходимите стъпки за непрекъснатото информиране и въвличане на социално-икономическите партньори и заинтересованите страни в ефективното изпълнение, наблюдението и оценката на тази политика и плановия документ, който я определя.

Информираността на гражданите и обществената подкрепа са от особено значение за успешното реализиране на общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива и за осигуряването на интегрирано устойчиво местно и енергийно развитие.

Местните органи на управление в община Каспичан трябва да се стремят да осигурят условия за:

- Периодични срещи между заинтересованите страни;
- Участие в съвместни проекти;
- Привличане на представители на заинтересованите страни в наблюдението на изпълнението на общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива;
- Организиране на форуми и други събития в рамките на проекти за идентифициране на основните форми за взаимодействие, разпределяне на отговорностите и мобилизиране на местните ресурси;
- Включване на местната общност и поддържането на контакти с местните граждански групи и институции, с цел осигуряване на прозрачност в местната политика;

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

– Своевременно информиране на обществеността чрез сайта на общината в Интернет за предприетите действия от страна на администрацията по реализацията на общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива.

За подпомагане процеса на партньорското участие и за осигуряване на добър информационен поток могат да бъдат използвани следните инструменти:

- интерактивна електронна страница;
- съвещаване чрез електронни пощи;
- напечатани брошури, обобщаващи целта и приоритетите на общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива източници на информация и полезни контакти при прилагането на програмата;
- провеждане на информационни срещи, за да се представи процесът на изпълнение на общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива на партньорите и др.

В заключение можем да обобщим, че осигуряването на необходимата и своевременна информация и публичност на процеса на разработване, изпълнение, мониторинг, оценка, актуализиране и съгласуване на политиката за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива се осъществява от Кмета на община Каспичан и Общинския съвет в съответствие с техните компетенции. В процеса на наблюдение на изпълнението на общинските програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на ВЕИ и биогорива следва да се осигурява участието на граждани, физически и юридически лица като се спазва принципа за партньорство, публичност и прозрачност.